

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu
ul. Rynek 34 87-400 Golub-Dobrzyń

Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu według stanu na dzień 31.12.2017 roku

I Informacje ogólne

1. Niniejsza Informacja została opracowana w celu realizacji „Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu” (wprowadzonych Uchwałą Zarządu Nr 31/2016 z dnia 12.05.2016 r., zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 12/2016 z dnia 20.05.2016 r. oraz spełnienia wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych m. in. w:
 - 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR);
 - 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (CRD IV);
 - 3) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji;
 - 4) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
 - 5) ustawy Prawo bankowe;
 - 6) uchwały KNF w sprawie dotyczącej szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (wraz z późniejszymi zmianami) – w zakresie w jakim ta uchwała nie jest sprzeczna z przepisami wymienionymi w pkt 1-5.

- 7) wytyczne EUNB w zakresie ujawniania informacji o aktywach obciążonych i wolnych od obciążeń z 27 czerwca 2014 roku EBA/GL/2014/03,
 - 8) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiające standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji.
2. Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu, ul. Rynek 34, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2017 roku.
 3. W 2017 roku Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu prowadził działalność poprzez:
 - Centralę w Golubiu-Dobrzyniu, ul. Rynek 34,
 - Oddział w Wąbrzeźnie, ul. 3 maja 63a,
 - Filię w Książkach, ul. Bankowa 1,
 - Filię w Dębowej Łące,
 - Punkt kasowy w Golubiu-Dobrzyniu, ul. J.G. Koppa 1a,
 - Punkt kasowy w Wąbrzeźnie, ul. M. Rataja 2.Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej.
 4. BS w Golubiu-Dobrzyniu na dzień 31.12.2017 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II Ujawnienia w zakresie celów i zasad polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
 - 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.
2. Bank nie prowadzi działalności handlowej.
3. Bank nie korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.
4. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej wprowadzone przez Zarząd i zatwierdzone Radę Nadzorczą (strategie i polityki) wewnętrzne procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. Strategia zarządzania ryzykiem w Golubiu-Dobrzyniu określa również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego,
 - c) kredytowania osób wewnętrznych,
 - d) ujawniania informacji;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;

- 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
- 6) zatwierdza metody przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka (dopuszcza się zatwierdzenie w trakcie prezentacji wyników testów włącznie z opisem stosowanych metod);
- 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty kontroli wewnętrznej oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

5. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Stanowisko ds. ryzyk bankowych podlegające Prezesowi Zarządu, które realizuje następujące zadania:

Zadania realizowane przez Stanowisko ds. ryzyk bankowych to:

- 1) wyliczanie wymogów kapitałowych Banku z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 2) szacowanie wewnętrznego wymogu kapitałowego (II Filar NUK),
- 3) pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności, stopy procentowej, operacyjnego, kredytowego, koncentracji zaangażowań, DEK, EKZH, kapitałowego i braku zgodności,
- 4) identyfikacja zagrożeń dla funkcjonowania Banku w obszarze ryzyka operacyjnego i proponowanie rozwiązań w celu jego ograniczenia,
- 5) przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 6) sygnalizowanie, zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami, przypadków przekroczeń limitów oraz wyjaśnianie przyczyn powodujących przekroczenia,
- 7) współpraca z Głównym Księgowym w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych i wyliczenia współczynników kapitałowych oraz w zakresie limitów ryzyka płynności i stopy procentowej i kapitałowego,
- 8) współpraca z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Banku w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego (II Filar NUK),
- 9) sporządzanie informacji podlegających ujawnieniu (III Filar NUK) i przekazanie do umieszczenia na stronie internetowej Banku,
- 10) współpraca z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Banku w zakresie realizacji zapisów polityki informacyjnej Banku (III Filar NUK),
- 11) dokonywanie oceny poszczególnych ryzyk związanych z wprowadzeniem nowych produktów, angażowaniem w nowe rodzaje działalności,
- 12) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności,
- 13) prowadzenie działań na rzecz zapewnienia zgodności działań Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania,
- 14) współpraca z Bankiem Zrzeszającym oraz innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie wynikającym z konieczności zapewnienia zgodności,
- 15) przeprowadzanie analiz wpływu nowych produktów finansowych na poziom poszczególnych ryzyk częstotliwością przyjętą w uzasadnieniu ekonomicznym poprzedzającym wprowadzenie nowego produktu.

6. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym EKZH i DEK);
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko koncentracji;
- 4) ryzyko płynności;
- 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 6) ryzyko kapitałowe;
- 7) ryzyko braku zgodności.

7. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;

- 2) profilu ryzyka;
- 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
- 4) wyników testów warunków skrajnych;
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja: szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczy określa odrębna regulacja.

8. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka, akceptowany poziom jaki bank może ponieść (apetyt na ryzyko).

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwości monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku oraz do poziomu limitów ustalonych w Systemie Ochrony SGB.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko zatwierdzony przez Radę Nadzorczą;
- 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem;
- 5) wyniki testów warunków skrajnych.

Z zachowaniem limitów określonych w rozporządzeniu CRR, ustawie Prawo bankowe oraz limitów ustalonych w Systemie Ochrony SGB, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę swojej działalności.

W przypadku przekroczenia obowiązujących limitów sporządzana jest stosowna analiza, której celem jest określenie stopnia przekroczenia limitów, sytuacji która spowodowała to przekroczenie oraz sposób postępowania w celu zapobiegania przekroczeniom limitów w przyszłości. Szczegółowe zapisy dotyczące przekroczeń limitów, w tym ewentualnej akceptacji przekroczeń, znajdują się w procedurach wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem. Bank może określić limity dla których przekroczenie jest niedopuszczalne.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponieść.

Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

9. Dodatkowe ujawnienia w zakresie systemu zarządzania:

1) Polityka rekrutacji dotycząca wyboru Członków Zarządu oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej; strategia w zakresie różnicowania w odniesieniu do wyboru Członków Zarządu, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane:

w Banku funkcjonuje „Procedura oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu”. Celem oceny jest stwierdzenie czy poszczególni członkowie Zarządu z osobna oraz Zarząd kolegialnie dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności bankowej z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny odpowiedniości Członków Zarządu, podczas której oceniła wykształcenie, posiadane kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, właściwość postawy wobec pełnionej funkcji, a także omówiła odpowiedniość w zakresie nieposzlakowanej opinii. Na podstawie dokonanej oceny stwierdzono, iż członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem. Reputacja Członków Zarządu nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Rada uznała, że postawa Członków Zarządu oraz ich zaangażowanie w realizowane czynności wpływają na wzrost osiągnięć zarówno ekonomiczno-finansowych, jak i społecznych pozwalają budować pozytywny wizerunek banku oraz umacniać reputację banku i postrzeganie jako instytucji zaufania publicznego.

2) Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do Członków Zarządu:

W Banku funkcjonuje system bieżącego i okresowego informowania i raportowania o istotnych rodzajach ryzyka a podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem jest formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
- profilu ryzyka,
- stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
- wyników testów warunków skrajnych,
- skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Specyfikacja strategiczna ryzyk istotnych:

Ryzyko kredytowe to niebezpieczeństwo niespłacenia przez dłużnika zaciągniętego kredytu (w całości lub części) wraz z odsetkami lub nieuregulowania wierzytelności banku z tytułu udzielonych gwarancji lub poręczeń.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują (ryzyko wynikające z wszystkich aktywów Banku):

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 2%.
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym (Bank może inwestować nadwyżki zgromadzonych środków za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 10% sumy bilansowej (po wdrożeniu zasad Zarządzania ryzykiem inwestycji),
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym ;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 60% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania .

Ryzyko EKZH - związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) braku długookresowych doświadczeń Banku w finansowaniu nieruchomości, zwłaszcza na cele budowlane;
- 2) trudności z właściwym oszacowaniem rynkowej wartości nieruchomości;
- 3) finansowania długoterminowych kredytów krótkoterminowymi pasywami;
- 4) trudności z egzekucją należności oraz realizacją zabezpieczenia hipotecznego w związku z brakiem wypracowanych standardów postępowania w przypadku zamieszkałej nieruchomości.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
 - 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
 - 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie zapewniającym realizację celu wynikającego z strategii zarządzania ryzykiem;
 - 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 65% ich udziału w portfelu kredytowym.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza poziomów określonych w § 22 Strategii Zarządzania Ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Golubiu -Dobrzyniu.
 - 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
 - a) 80% przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych i rolnych,
 - b) 75% w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
 - 3) możliwość określenia przez Zarząd Banku bardziej szczegółowych limitów LtV, nie wyższych niż w pkt. 2;
 - 4) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości rolnych i mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania do 30 lat.
 - 5) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
 - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
 - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych.

Ryzyko DEK - związane z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) niezidentyfikowane zjawisko „przekredytowania”, które może wystąpić u niektórych klientów Banku, zwłaszcza tych, którzy korzystają z usług firm para bankowych;
- 2) trudności w zakresie właściwego ustalenia minimalnej wysokości kosztów utrzymania;
- 3) trudnościami z właściwym oszacowaniem wartości przyjmowanych zabezpieczeń, zwłaszcza nierzeczowych;
- 4) trudnościami w dochodzeniu roszczeń wynikających z detalicznych ekspozycji kredytowych znajdujących się na etapie egzekucji przymusowej;
- 5) brakiem stabilności na lokalnym rynku pracy.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:
 - 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
 - 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
 - 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym niż 2% portfela kredytowego Banku;
 - 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 20% ich udziału w portfelu kredytowym.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
 - 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
 - 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza:

<i>dochód netto wnioskodawcy PWP – przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw</i>	<i>okres kredytowania</i>	<i>miejsce zamieszkania</i>	
		<i>- wieś</i>	<i>- małe miasto <= 50 tys. - duże miasto > 50 tys.</i>
dochód ≤ PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	60%
		małe miasto	55%
		duże miasto	50%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	55%
		małe miasto	50%
		duże miasto	45%
	okres > 5 lat	wieś	50%
		małe miasto	45%
		duże miasto	40%
dochód > PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	75%
		małe miasto	70%
		duże miasto	65%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	70%
		małe miasto	65%
		duże miasto	60%
	okres > 5 lat	wieś	65%
		małe miasto	60%
		duże miasto	55%

Ryzyko koncentracji to mogące istotnie wpłynąć na stabilność i bezpieczeństwo działania Banku ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczy podmiot, podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 5) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 6) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 7) budowę, weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie kredytowania klientów oraz grup powiązanych klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby powyżej 17% uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Ryzyko płynności

Płynność płatnicza to zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:
 - 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
 - 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
 - 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
 - 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3 strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu;
 - 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
 - 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
 - 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
 - 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwałe przez depozyty powiększone o fundusze własne;
 - 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku ;
 - 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
 - 8) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;

- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
 - 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.
3. Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:
- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 75% pasywów ogółem;
 - 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
 - 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
 - 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
 - 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB.

Ryzyko stopy procentowej to możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na dochody oraz na fundusze własne Banku.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:
 - 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
 - 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
 - 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
 - 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
 - 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
 - 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) – zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
 - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
 - 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Ryzyko operacyjne w Banku rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych; definicja ta obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie uwzględnia ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego.

1. Ryzyko operacyjne obejmuje swoim zasięgiem:
 - 1) ryzyko technologiczne i techniczne – ryzyko zakłóceń działalności podmiotu w skutek zaburzeń pracy systemów teleinformatycznych i informacyjnych,
 - 2) ryzyko outsourcingu – ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania Banku, jego majątku lub pracowników,
 - 3) ryzyka nadużyć i defraudacji – ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę podmiotu przez jego pracowników lub osoby trzecie,
 - 4) ryzyko prania pieniędzy – ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzonego przez Klientów Banku, jego pośredników lub pracowników,
 - 5) ryzyko bezpieczeństwa – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji,
 - 6) ryzyko utrzymania ciągłości działania – ryzyko braku możliwości prowadzenia przez Bank działalności lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych związanych z klęskami żywiołowymi,
 - 7) ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat w skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich stabilności oraz zgodności z przepisami prawa,
 - 8) ryzyko produktu – ryzyko związane ze sprzedażą produktów i ewentualnymi skargami ze strony Klientów Banku,
 - 9) ryzyko modeli – potencjalna strata jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu modeli.
2. Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:
 - 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
 - 2) racjonalizację kosztów;
 - 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
 - 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
 - 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.
3. Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:
 - 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
 - 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
 - 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
 - 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających

- w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
 - 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko braku zgodności oznacza efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:
 - 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
 - 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
 - 3) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank,
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
 - 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
 - 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
 - 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
 - 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

Ryzyko kapitałowe

1. Długoterminowe cele kapitałowe Banku:
 - 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
 - 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
 - 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 13,25%;
 - 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,25%;
 - 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 5,75%;
 - 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 64%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 12,5%; (według wzoru: $1/[12,5 * \text{wskaźnik obciążenia kapitałem wewnętrznym funduszy własnych}]$)
 - 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił min. 90% funduszy Tier I;

- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni; (ograniczenie wynika z jednego z warunków KNF wydanego przy decyzji uznania Systemu Ochrony SGB)
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 80% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku; (limit wynikający z Umowy Systemu Ochrony)
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3, 4 i 5; (oprócz Banku Zrzeszającego ponieważ w oparciu o zgodę KNF fundusze własne nie będą pomniejszane o takie zaangażowania)
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

Za rok 2017 prezentuje się obowiązkowe informacje podlegające ujawnieniu według metod i technik obliczeniowych, klasyfikacyjnych i sprawozdawczych stosowanych w Banku na dzień 31.12.2017 r.

III Ujawnienia w zakresie funduszy własnych

1. Fundusze własne Banku na 31.12.2017 roku tworzył kapitał Tier I (99%) i Tier II (1%). Zysk w trakcie zatwierdzania wynosił 408 tys. zł netto.
2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2017 roku.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)	Przepis Rozporządzenia CRR
1.	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	8 090	Art. 26 ust. 1.
2.	Fundusz ogólnego ryzyka	140	Art. 26 ust. 1.
3.	Fundusz udziałowy	207	Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET1 Art. 483 (1) do (3) i art. 484-487 Instrumenty kapitałowe wyemitowane w związku z zastosowaniem zasady praw nabytych w odniesieniu do instrumentów stanowiących pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowania do CET1 określone w art. 484-487.

4.	Wartości niematerialne i prawne	-11	Art. 36 ust. 1 lit. b)
5.	Skumulowane inne całkowite dochody	36	Art. 4 ust. 1 pkt 100 i art. 26 ust 1 lit. d)
6.	Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	-7	Art. 6
Tier I		8 454	
7.	Korekta z tytułu ryzyka kredytowego	55	Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego [do wysokości limitu 1,25% RWA]. Art. 62 lit. c). W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej w kalkulacji ryzyka kredytowego w pozycji tej należy wykazać kwotę stanowiącą 1,25% ekspozycji ważonych ryzykiem
Tier II		55	
Fundusze razem		8 509	

Wartość jednego udziału wynosi 100,00 zł (nominalnie).

3. Bank dokonuje amortyzacji funduszu udziałowego wykazując ten fundusz jako korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET1.
4. Poziom kapitału podstawowego Tier I i kapitału Tier I ponad wymagany poziom współczynnika: 6404 i 4799 tys. zł.
5. Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

IV Ujawnienia w zakresie wymogów kapitałowych

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

1. Poniższa tabela przedstawia kwoty aktywów ważonych ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Klasa ekspozycji	Kwota aktywów ważonych ryzykiem w tys. zł	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2010	161
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5	0
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	51	4
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	3 986	319
8.	Ekspozycje detaliczne	2 753	220
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	18 465	1 477
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	0
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0
15.	Ekspozycje kapitałowe	691	55
16.	Inne pozycje	1 281	102
Razem metoda standardowa (SA)		29 243	2 339

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
Ryzyko kredytowe	2 339
Ryzyko operacyjne	514
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	2 853
Ryzyko kredytowe	0
Ryzyko operacyjne	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	892

Pozostałe ryzyka (w tym kapitałowe)	0
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych dla Filaru II	892
Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy	3 746
Współczynnik wypłacalności [%]	23,86
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności [%]	18,17

Stopień pokrycia kapitału wewnętrznego funduszami własnymi wyniósł: 227,15%.

Z przeprowadzonego przez KNF Badania i Oceny Nadzorczej nie wynika konieczność tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych.

Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego

Bufor antycykliczny obowiązujący w roku 2017 wynosił 0 %.

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	0
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

V Ujawnienia w zakresie ryzyka kredytowego

1. Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.
2. Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (...) wraz ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych.
3. Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi dla sektora detalicznego do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych. Rezerwy celowe dla pozostałych kategorii ekspozycji kredytowych tworzy się w następującej wysokości:
 - dla kategorii „pod obserwacją” – 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych,
 - dla kategorii „poniżej standardu” – 20% podstawy tworzenia rezerw celowych,
 - dla kategorii „wątpliwe” – 50% podstawy tworzenia rezerw celowych,
 - dla kategorii „stracone” – 100% podstawy tworzenia rezerw celowych.

Zgodnie z umową SSO dla ekspozycji zagrożonych tj. poniżej standardu, wątpliwych i straconych minimalna wysokość rezerwy wynosi 30%.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.
4. Bank w swoich analizach na dzień 31.12.2017 r. nie przyjmuje podziału na obszary geograficzne.

5. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej - netto (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2016 do 31.12.2017 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł	Średni stan w okresie 31.12.2016 – 31.12.2017
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	833	729
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	10 052	8 468
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	26	26
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju		
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych		
6.	Ekspozycje wobec instytucji	42 678	40 020
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	5 134	6 330
8.	Ekspozycje detaliczne	3 671	3 756
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	24 270	24 133
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	1
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych		
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania		
15.	Ekspozycje kapitałowe	691	6646
16.	Inne pozycje	3 230	2 902
Razem metoda standardowa (SA)		90 585	87 011

Do istotnych klas ekspozycji kredytowych zalicza się następujące klasy:

- Ekspozycje wobec instytucji,
- Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach.

6. Struktura geograficzna ekspozycji ze względu na specyfikę terenu działania i klientów nie podlega badaniu.
7. Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji (w ujęciu nominalnym).

7.1 Struktury zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku nie wyodrębnia się.

7.2 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	- - - -
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	591 591 - -
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	464 464 - -
4.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	6 009 6 009 - -
5.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	22 870 22 804 - 66
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. dom. Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	- - - -
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		29 934

7.3 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	9 949
Należności pod obserwacją	-
Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	9 949

Zaangażowanie Banku w sektorze niefinansowym jest dominujące; zdecydowany udział należności sektora niefinansowego stanowią ekspozycje rolników indywidualnych. Jest to bardzo wysoki udział w obliżu kredytowym wynikający ze specyfiki obszaru działania Banku. W strukturze należności występują należności normalne w 99,83%, poniżej standardu w 0,05% i stracone w 0,12% .

8. Strukturę branżową ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji przedstawia tabela (bilansowego nominalnego i pozabilansu):

Lp.	Nazwa branży wg PKD	Kwota
1.	Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo i rybactwo	27 929
2.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	2 210
3.	Administracja publiczna	10 439
4.	Pozostałe	45
Razem zaangażowanie z wyłączeniem osób prywatnych		40 488

9. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł).

Klasy ekspozycji/okres	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat	Razem
Ekspozycje (portfel kredytowy ogółem)	75	281	1215	2214	5598	8 069	10 734	7 829	3 868	-	39 883

10. Struktura należności zagrożonych w rozbiu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2017 r.

Struktura	Kwota ekspozycji (bilans. i pozabilans.)
Pod obserwacją	-
Poniżej standardu	20
Wątpliwe	-
Stracone	66
Razem	86

Na dzień 31.12.2017 r. występują należności zagrożone w kwocie 86 tys. zł. występujące tylko w branży według PKD (Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo i rybactwo) co stanowi 0,24% tego portfela kredytowego (w tym 20 tys. poniżej standardu i 66 tys. stracone).

VI Ujawnienia w zakresie korzystania z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI):

W 2017 roku Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej. Bank korzysta jednak z ocen jakości kredytowej dla rządu polskiego dla określenia wag ryzyka ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące;
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej;
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące.

Do momentu ustalenia standardu technicznego dotyczącego odpowiedników stopni jakości kredytowej ECAI w skali CRR, Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób*:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA-	Aaa do Aa3	AAA do AA-

* Zgodnie z Uchwałą Nr 387/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie określenia ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, z których bank może korzystać w celu ustalenia wymogów kapitałowych i zakresu korzystania z tych ocen oraz ich powiązania ze stopniami jakości kredytowej.

2	A+ do A-	A1 do A3	A+ do A-
3	BBB+ do BBB-	Baa1 do Baa3	BBB+ do BBB-
4	BB+ do BB-	Ba1 do Ba3	BB+ do BB-
5	B+ do B-	B1 do B3	B+ do B-
6	CCC+ i poniżej	Caal i poniżej	CCC+ i poniżej

Kwota ekspozycji wobec instytucji, dla których zastosowano wagę ryzyka równą stopniowi jakości kredytowej dla polskiego rządu na 31.12.2017 r. wyniosła 0 tys. zł.

VII Ujawnienia w zakresie ryzyka operacyjnego:

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia przez Bank strat, wynikających z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów informatycznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA).

Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstawania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii.

W 2017 r. nie zarejestrowano incydentów ryzyka operacyjnego dotyczących strat rzeczywistych. Limit kapitału na ryzyko operacyjne nie został przekroczony. Zarejestrowano incydenty z kategorii 1,2,6 i 7 dla których nie wystąpiły skutki finansowe.

VIII Ujawnienia w zakresie ekspozycji kapitałowych

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2017 r.

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, nie notowane na giełdzie na dzień 31.12.2017 r.:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyczyny strategiczne / w zł
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	-	689 700,00
2.	Udział SSO	-	1 000,00
3..	Akcja BGŻ S.A.	-	48,00
RAZEM		-	690 748,00

Posiadane przez Bank ekspozycje kapitałowe nie są uwzględnione w portfelu handlowym i wyceniane są według wartości nominalnej.

IX Ujawnienia w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Bank definiuje ryzyko stopy procentowej jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz bilansową wartość zaktualizowaną kapitału.

1. W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:
 - 1) ryzyko przeszacowania, wynikające z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
 - 2) ryzyko bazowe, spowodowane niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych;

2. Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się z częstotliwością kwartalną, przy wykorzystaniu następujących metod:

- lukę przeszacowania;
- metodę wyniku odsetkowego;
- metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej;
- analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Zmiany wyniku finansowego oraz bilansowej zaktualizowanej wartości kapitału w wyniku szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych:

1) wpływ zmian stóp procentowych na wartość ekonomiczną Banku:

Zmiana krzywej zerokuponowej	Wartość ekonomiczna Banku	Zmiana wartości ekonomicznej Banku	Wpływ zmiany stóp proc. o +/- 200 pb na wartość ekonomiczną	% FW
brak zmian	54 658	-	197	2,32%
+ 200 pb	54 461	-197,26		
- 200 pb	54 854	195,92		

2) zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie:

Zmiana oprocentowania	Zmiana wyniku odsetkowego	% funduszy własnych	% wyniku odsetkowego (annualizowanego)
2,00%	1 151	13,5%	54,3%
1,00%	576	6,8%	27,2%
0,50%	288	3,4%	13,6%
0,25%	144	1,7%	6,8%
-0,25%	-144	-1,7%	-6,8%
-0,50%	-289	-3,4%	-13,6%
-1,00%	-578	-6,8%	-27,3%
-2,00%	-1 105	-13,0%	-52,2%

Jest to zmiana wyniku odsetkowego w skali roku i ma charakter testu skrajnego.

Podstawowym limitem w zakresie ryzyka przeszacowania jest zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy o 100 pb. w stosunku do annualizowanego wyniku odsetkowego.

X Ujawnienia w zakresie polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

1. Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Bank posiada zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą *Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze*. Polityka powstała wg zapisów:

1) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939 z późn. zm.), zwana dalej „Ustawą”;

2) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;

3) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji..

2. Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników.

Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia zasadą proporcjonalności i przeprowadzoną przez Bank oceną kryteriów jakościowych i odpowiednich kryteriów ilościowych określonych w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014 przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:

1) Bank jest działającą na rynku lokalnym spółdzielnią, która nie jest znaczącą jednostką pod względem rozmiaru działalności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz funkcjonującą w Banku strukturą organizacyjną;

2) Bank działa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, zgodnie ze Statutem;

3) decyzje w zakresie inwestycji w instrumenty finansowe i kapitałowe oraz decyzje kredytowe powyżej 20 tys zł na jedną umowę i powyżej 40 tys zł zaangażowania klienta są podejmowane tylko przez Zarząd;

4) tylko Zarząd ustala limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko oraz decyduje o profilu podejmowanego ryzyka;

5) oprocentowanie depozytów jest ustalane uchwałą Zarządu Banku; możliwość indywidualnego podwyższania oprocentowania (stopa negocjowana) należy do kompetencji Zarządu.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia jest wyłącznie regulaminowa premia roczna przyznawana na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu przy zastosowaniu kryteriów związanych z ryzykiem kredytowym.

3. Informacje na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących podstawę uprawnień do zmiennych składników wynagrodzenia.

1. Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego, nie później niż do końca czerwca roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę. Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

2. Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto;
 - 2) wskaźnika należności zagrożonych;
 - 3) łączny współczynnik kapitałowy;
 - 4) wskaźnika płynności LCR;
3. Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:
- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
 - 2) pozytywną ocenę kwalifikacji;
 - 3) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
 - 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.
4. W odniesieniu do kryteriów wyżej wymienionych członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie ich wykonanie zostało zrealizowane na poziomie :
- 1) min 80 % zysku netto określonego w planie finansowym ;
 - 2) max 100 % wskaźnika należności zagrożonych założonego w strategii ogólnej Banku ;
 - 3) min 100 % współczynnika wypłacalności określonego w strategii zarządzania i planowania kapitałowego;
 - 4) min 100% wskaźnika płynności LCR określonego w umowie systemu ochrony IPS.
5. W przypadku kryteriów określonych w ust. 4 członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:
- 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności;
 - 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji;
 - 3) uzyskał absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
 - 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.
6. Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek wskazanych w ust. 4 i 5 oraz dodatkowo w przypadku gdy na konkretnego członka Zarządu w okresie podlegającym ocenie nie wpłynęła uzasadniona skarga.
7. Rada Nadzorcza dokonuje oceny członka Zarządu Banku, w formie uchwały, w której zawarto elementy oceny opisane w wyżej wymienionych punktach , podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu. Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku nieobecności członka Zarządu w okresie podlegającym ocenie trwającej dłużej niż 3 miesiące, proporcjonalnie do okresu nieobecności. Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:

- 1) negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
 - 2) zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych o których mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
 - 3) zagrożenia upadłością;
 - 4) gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
 - 5) nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.
4. Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.
- Przy ocenie pracy członka Zarządu Banku Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.
- Rada Nadzorcza dokonuje oceny członka Zarządu Banku w formie uchwały podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu Banku.
- Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż 8 % rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie.
- Wypłata części odroczonej premii rocznej następuje po dokonaniu pozytywnej oceny jakości portfela kredytowego za okres oceny przy uwzględnieniu aktualnego wyniku finansowego netto Banku i pozytywnej realizacji Strategii Banku.
- Rada Nadzorcza podejmuje decyzje corocznie w formie uchwały o premii rocznej dla poszczególnych członków Zarządu Banku na zasadach określonych w Regulaminie wynagradzania członków Zarządu.
- Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, w terminie 14 dni roboczych po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.
- Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty regulaminowej premii rocznej obejmuje wyłącznie okres zatrudnienia członka Zarządu Banku w trakcie okresu podlegającego ocenie.
5. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.
- W Banku 4 osoby otrzymują wynagrodzenia jako zatrudnione na stanowiskach kierowniczych.
- Wartość stałych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku w rok 2017 wyniosła 403,6 tys. zł brutto.
- Wartość zmiennych składników wynagrodzeń wypłaconych osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku w rok 2017 wyniosła 8,1 tys. zł brutto, co stanowi 1,99% wyniku finansowego netto Banku za rok 2017.
- Zmienne składniki wynagrodzeń wypłaca się jednorazowo w formie gotówkowej.
- W roku obrotowym 2017 wystąpiły płatności związane z przejściem na emeryturę Wiceprezesa Zarządu ds. kredytów. Wysokość płatności została zawarta w wyżej wymienionych kwotach.

XI Ujawnienia w zakresie ryzyka płynności i pozycji płynnościowej

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank,
- 4) zatwierdzenie scenariuszowych planów awaryjnych płynności.

2. Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

3. Stanowisko ds. ryzyk bankowych – będące komórką monitorującą ryzyko płynności, które podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zgłaszaniem potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
- 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności
- 10) oceną wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
- 11) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
- 12) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 13) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 14) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

4. Główny Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansów, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
 - 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych – Główny Księgowy/Dyrektor Oddziału Banku;
 - 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego – Wiceprezes ds. kredytów;
 - 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych – Zespół Księgowości, Zespół Kredytów, Zespół Obsługi Klienta, Oddział i Filie.

1. Sposób pozyskiwania finansowania działalności.

Głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych.

2. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością.

Funkcje są w pełni scentralizowane.

3. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeszenia.

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Bank Zrzeszający na rzecz Banku Spółdzielczego w zakresie ryzyka płynności wykonuje zadania związane m. in. z rozliczeniami międzybankowymi i rezerwą obowiązkową.

Bank Spółdzielczy w zakresie ryzyka płynności zobowiązany jest wykonywać wynikające z przynależności do zrzeszenia (np. lokowanie nadwyżek płynnościowych, prowadzenia rachunków itp.)

Obowiązki w zakresie ryzyka płynności wynikające z członkostwa w SSO, m. in.:

- utrzymywanie środków na Funduszu Pomocowym zgodnie z regulacjami dotyczącymi funkcjonowania tego funduszu,
- utrzymywanie środków na rachunku Minimum Depozytowego zgodnie z regulacjami dotyczącymi funkcjonowania MD,
- dostarczanie danych niezbędnych do zarządzania płynnością przez SSO.

4. Rozmiar i skład nadwyżki płynności.

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum			
	Minimum Depozytowe w BZ	3 192 964,00	Minimum Depozytowe w BZ	3 192 964,00
	Lokata w BZ 1m	6 000 000,00	Lokata w BZ	6 000 000,00
	Lokata w BZ 1m	6 000 000,00	Lokata w BZ	6 000 000,00
	Lokata w BZ 21d	5 000 000,00	Lokata w BZ	5 000 000,00
	Lokata w BZ 14d	3 000 000,00	Lokata w BZ	2 193 138,20
2	Norma długoterminowa ponad minimum			
	Fundusz rezerwowy	8 090 114,67	Część funduszu	5 822 679,23

			rezerwowego	
3	LCR ponad minimum			
	Rachunek bieżący w BZ	3 449 939,84	Rachunek bieżący w BZ	3 449 939,84
	Minimum Depozytowe w BZ	3 192 964,00	Minimum Depozytowe w BZ	3 192 964,00
	Stan kas	1 943 229,53	Część stanu kas	907 630,00

5. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp.	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	0,41	min. 0,20
2	Norma długoterminowa	3,17	min. 1,0
3	Wskaźnik LCR	466,76%	min. 64%

6. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	5,74	4,29	5,74	2,41
2	Przedział do 3 miesięcy	0,60	3,75	0,60	2,25
3	Przedział do 6 miesięcy	15,26	4,47	15,26	2,76

7. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu.

Bank w celu poprawienia sytuacji płynnościowej może skorzystać w Banku Zrzeszającym m. in. z kredytu w rachunku bieżącym, kredytu rewolwingowego. Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB i może korzystać z funkcjonującego mechanizmu pomocowego w ramach IPS.

8. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- 1) Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- 2) Przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- 3) Nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- 4) Znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- 5) Konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- 6) Istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- 7) Brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełnienia na poziomie indywidualnym),
- 8) Wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów.

9. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego,
- 2) ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- 3) różne terminy wymagalności depozytów,
- 4) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

10. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności Bank zalicza:

- 1) Stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- 2) Testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- 3) Lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- 4) Przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- 5) Utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- 6) Określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- 7) Systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

11. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Pojęcia w zakresie ryzyka płynności określone zostały w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu; podstawowe z nich to:

- 1) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 2) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 3) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 4) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 5) płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 6) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;
- 7) aktywa płynne – suma aktywów nieobciążonych, o których mowa w § 46 ust. 2 pkt 1; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR;
- 8) depozyty stabilne – suma osadu na depozytach sektora niefinansowego,
- 9) pasywa niestabilne – depozyty ogółem minus depozyty stabilne plus różnica pomiędzy zobowiązaniami pozabilansowymi dotyczącymi finansowania a osadem na tych zobowiązaniach;

- 10) pasywa stabilne – depozyty stabilne plus pożyczki podporządkowane w części niezaliczanej do funduszy własnych, plus kredyty i pożyczki z Banku Zrzeszającego z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku;
- 11) termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;
- 12) nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- 13) wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;
- 14) wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR.

12. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.

Zadania związane z zagospodarowywaniem nadwyżek środków wykonuje Główny księgowy będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansów. Lokowanie nadwyżek środków przez komórkę zarządzającą na okresy płatności dłuższe od 30 dni jest procesem zarządzania płynnością średnio i długoterminową.

Decyzję dotyczącą ulokowania nadwyżki środków podejmuje Główny Księgowy a zatwierdza członek zarządu z wyjątkiem członka zarządu nadzorującego pion finansowy.

Z nadwyżek środków, które pozostaną na rachunku bieżącym, a które mogą wynikać z zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności lub przybliżeń w dokonywanych obliczeniach automatycznie zakładana jest lokata o terminie overnight.

Terminy, na które zakładane są lokaty w Banku Zrzeszającym uzależnione są od:

- 1) planowanych przepływów pieniężnych;
- 2) prognozy stóp procentowych na rynku międzybankowym;
- 3) utrzymywania odpowiedniego poziomu nadzorczej normy płynności krótkoterminowej;
- 4) polityki promowania lokat ustalonej dla banków spółdzielczych przez Bank Zrzeszający.

13. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w planowaniu awaryjnym, wyznaczaniu poziomu limitów i procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

14. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych

Plany awaryjne zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

15. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

Rezerwa płynności to aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności płatniczej. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:

- wykorzystania ewentualnie przyznaných linii kredytowych;
- sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
- pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
- pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
- przyrostu depozytów.

Do aktywów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń;
- 2) wysoka jakość kredytowa;
- 3) łatwa zbywalność;
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków;
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

W celu monitorowania alternatywnych źródeł finansowania Bank prowadzi i aktualizuje rejestr aktywów oraz warunków na jakich może być pozyskiwane dodatkowe finansowanie. Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego, zgodnie z pkt 6 bufora, przy czym:

- 1) podstawowa część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się do 7 dni;
- 2) uzupełniająca część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się powyżej 7 do 30 dni.

Bufor płynności stanowi maksymalną z kwot obliczonych z testów warunków skrajnych.

Bank dokonuje obliczeń potrzebnej kwoty aktywów nieobciążonych w okresach miesięcznych.

16. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeczenia.

Instrumenty mające na celu poprawę płynności Banku zostały wskazane w punkcie 8 ujawnień płynności.

Ograniczeniami w stosowaniu tych instrumentów są limity i parametry dotyczące możliwości pozyskania środków z Banku Zrzeszającego oraz ze Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Wielkość możliwych do pozyskania linii kredytowych z Banku Zrzeszającego rozpatrywana jest indywidualnie i odnoszona najczęściej do określonej części funduszy własnych. W ramach SSO (dla całego systemu ochrony) Fundusz Pomocowy wynosił 57,2 mln zł a lokata płynnościowa złożona przez Bank Zrzeszający ze środków Minimum Depozytowego była zdeponowana w kwocie 133,5 mln zł.

17. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zostały określone w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności i Regulaminie Systemu Informacji Zarządczych. Podstawowym okresem pomiaru ryzyka płynności jest częstotliwość miesięczna.

XII Ujawnienia informacji o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe

Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o „Procedurę oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu” i „Procedurę oceny kwalifikacji członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu” organy dokonujące oceny tj. odpowiednio Zebranie Przedstawicieli i Rada

Nadzorcza ustaliły, że Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz, że dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

XIII Ujawnienia w zakresie dźwigni finansowej

Ryzyko nadmiernej dźwigni Bank definiuje jako ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie, wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych.

Poziom wskaźnika dźwigni finansowej wyniósł **9,06%** wg definicji funduszy własnych w pełni wprowadzonej (wyłączony cały fundusz udziałowy i z aktualizacji wyceny) i **9,33%** wg definicji przejściowej (obecny kapitał uznany).

Wartość aktywów oraz zobowiązań pozabilansowych udzielonych uwzględnionych w obliczaniu wskaźnika dźwigni wyniosła 90 585 tys. zł i jest tożsama z danymi prezentowanymi w sprawozdaniu finansowym.

XIV Ujawnienia w zakresie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

Do przykładowych mechanizmów kontrolnych pierwszej linii obrony należą m.in.:

- a. akceptacja „na drugą rękę” (kontrola manualna lub półautomatyczna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
- b. weryfikacja umowy kredytowej vs. decyzja kredytowa i dane w systemie przed uruchomieniem środków (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
- c. weryfikacja danych klienta w BIK (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, pozioma).

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. Stanowisko ds. ryzyk bankowych (w tym zgodności i testowania pionowego), Stanowisko ds. monitoringu i windykacji, Stanowiska ds. monitoringu.

Do przykładowych mechanizmów kontrolnych drugiej linii obrony należą np.:

- a) monitorowanie terminowości obsługi kredytów przez Stanowisko ds. monitoringu i windykacji (kontrola pionowa, niezależna, weryfikacja bieżąca); (ten mechanizm jest następnie testowany na próbie w ramach niezależnej pionowej kontroli przez komórkę ds. testowania pionowego lub/i III linię (komórkę audytu wewnętrznego)),
- b) monitorowanie przestrzegania limitów przez Stanowisko ds. ryzyk bankowych (kontrola pionowa, niezależna, weryfikacja bieżąca); (ten mechanizm jest następnie testowany

w ramach niezależnej pionowej kontroli na próbie np. raportów z przestrzegania limitów przez III linię (komórkę audytu wewnętrznego)).

c) kontrola jakości uruchomionych kredytów wykonywana przez komórkę ds. testowania pionowego obejmująca próbę uruchomień (kontrola pionowa, niezależna, testowanie) np. z ostatniego kwartału (jakość, kompletność dokumentów, poprawność danych, itd.).

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB .

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:

- 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
- 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
- 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
- 4) matrycę funkcji kontroli,
- 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.

3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Celem dokonania oceny, o której mowa w pkt. 3, komórka audytu w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu. Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony spełniają rolę:

- 1) prewencyjną – zapobieganie nieprawidłowościom,

- 2) detekcyjną – wykrywanie nieprawidłowości,
- 3) korekcyjną – korygowanie nieprawidłowości.

W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:

- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu/kwoty),
- 2) półautomatyczne (monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych),
- 3) manualne (podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych).

Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.

Matryca funkcji kontroli jest podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli wewnętrznej i zawiera:

- 1) listę procesów istotnych wybranych w oparciu o adekwatne kryteria zatwierdzone przez Zarząd,
- 2) cele kontroli przypisane poszczególnym procesom istotnym w podziale na cele ogólne i szczegółowe,
- 3) kluczowe mechanizmy kontrolne wraz ze wskazaniem regulacji wewnętrznych, w których określono zasady ich funkcjonowania,
- 4) sposoby niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych.

Bank przygotowuje matrycę funkcji kontroli, która podlega zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą. Właścicielem matrycy funkcji kontroli jest komórka ds. zgodności. Komórka ta jest odpowiedzialna za koordynację zadań związanych z przygotowaniem matrycy, jej fizyczne przygotowanie oraz przechowywanie, a także monitorowanie okresowych przeglądów.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności, z zastrzeżeniem, iż nadzór nad funkcjonowaniem audytu wewnętrznego sprawuje Rada Nadzorcza Spółdzielni.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej to m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli,
 - 2) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 3) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej
 - 4) półroczną ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
 - 5) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu

Sporządził: Sebastian Wrzesiński
Golub-Dobrzyń, 12.07.2018 r.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu:

Stanisław Buliński – Prezes Zarządu
Gabriela Jurkiewicz – Wiceprezes Zarządu
Paweł Szykiewicz – Wiceprezes Zarządu

Zarząd zatwierdza informację do ogłoszenia dnia: 12.07.2018 r.

BANK SPÓLDZIELCZY
w Golubiu-Dobrzyniu

